

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

Esas Sayısı : 2024/31(Siyasi Parti Mali Denetimi)

Karar Sayısı : 2025/68

Karar Tarihi : 6/11/2025

I. MALİ DENETİMİN KONUSU

Gelişim ve Demokrasi Partisinin 2023 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II. İLK İNCELEME

1. Gelişim ve Demokrasi Partisinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2023 yılı kesin hesabına ilişkin belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Raportör Oğuz ÇAKAR tarafından Heyete sunulan ilk inceleme raporu, Anayasa'nın ve 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

2. 2820 sayılı Kanun'un 74. maddesinin ikinci ve üçüncü fıkralarında “Siyasi partilerin genel başkanları, karara bağlanarak birleştirilmiş bulunan kesin hesap ile parti merkez ve bağlı ilçeleri de kapsayan iller teşkilatının kesin hesaplarının onaylı birer örneğini Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine ve bilgi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına vermek zorundadırlar. Bu belgelere, ilgili siyasi partinin aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri binbeşyüz lirayı aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listeleri eklenir./ Siyasi parti hakkında kapatma kararı verilmiş olması halinde kapatma kararının verildiği tarihe kadar olan döneme ilişkin hesaplar da Anayasa Mahkemesi tarafından denetlenerek karara bağlanır. Bu takdirde denetime esas kesin hesabın verilmesi ve denetime ilişkin diğer esas ve usuller Anayasa Mahkemesi tarafından belirlenir.” hükümlerine, anılan Kanun'un “Kapanma kararı” başlıklı 109. maddesinin son fıkrasında ise “Siyasi partinin tüzelkişiliği, büyük kongrenin kapanma kararını aldığı tarihte sona erer.” hükmüne yer verilmiştir.

3. Gelişim ve Demokrasi Partisi tarafından 27/8/2023 tarihinde kapanma kararı alınmıştır. Kapanma kararı alınan tarih itibarıyla Partinin tüzel kişiliği sona erdiğinden kapanma tarihine kadar olan döneme ilişkin hesapların ve bu hesaplara ilişkin bilgi ve belgelerin doğru, tam ve zamanında gönderilmesi gerekmektedir. Ancak Partinin 2023 yılı kesin hesap dosyasının incelenmesi sonucunda gelir ve gider tutarlarının sıfır olarak yer aldığı görülmüştür.

4. Siyasi partilerin faaliyetlerini yürüttükleri genel merkez, il, ilçe ve belde başkanlıklarına ait yerler partilerin kendilerine ait olabileceği gibi kiralık olarak da kullanılabilecektir. Şayet parti yetkililerine ait veya bunların kendilerinin kullandıkları yerlerde siyasi parti faaliyette bulunuyor ise bu takdirde kira sözleşmesi düzenlenerek kiraya isabet eden tutar partiye bağlı olarak kaydedilmelidir.

5. Ayrıca partilerin genel merkez, il, ilçe ve belde başkanlıklarının hayatın olağan akışı gereği kira, su, elektrik, posta, telefon, kırtasiye, tutulacak defterlerin satın alınması vb. birtakım genel yönetim giderlerini de yapması gerekir.

6. 2820 sayılı Kanun'un 69. maddesinde, bir siyasi partinin bütün gelirlerinin o siyasi partinin tüzel kişiliği adına elde edileceği, 70. maddesinde siyasi partilerin giderlerinin amaçlarına aykırı olamayacağı ve bir siyasi partinin bütün giderlerinin o siyasi parti tüzel kişiliği adına yapılacağı, 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde de yapılan inceleme ve araştırmaları engelleyen ve istenen bilgileri vermeyen parti sorumluları hakkında 6 aydan 1 yıla kadar hapis ve 60 milyon liradan az olmamak üzere ağır para cezası verileceği hüküm altına alınmıştır. Bu hükümlere göre parti yetkililerinin genel yönetim giderlerini kendi imkânlarıyla karşılamaları mümkün değildir. Parti yetkililerinin bu şekilde yaptıkları gider bedellerini partiye bağış geliri olarak kaydetmek suretiyle parti tüzel kişiliği adına hesaplara dâhil etmesi gerekir.

7. Partinin 2023 yılı kesin hesabında gelir ve gider tutarlarının sıfır olarak gösterilmesi kayıt dışı gelir ve gider oluşturulduğunu göstermektedir. Bu durumda 2820 sayılı Kanun'un 69. ve 70. maddelerine aykırı davranılmış olmaktadır.

8. Açıklanan sebeplerle Anayasa Mahkemesine hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olduğundan Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi gereğince gerekli işlemlerin yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

9. Partinin 1/1/2023 ile 27/8/2023 tarihleri arasını kapsayan 2023 yılı kesin hesabında gelir ve giderlerinin sıfır olarak gösterilmesi sebebiyle Partinin anılan yıla ilişkin denetimi gerçekleştirilemediğinden Partinin 2023 yılı kesin hesabının 2820 sayılı Kanun uyarınca kabul edilmesi mümkün değildir.

III. SONUÇ

Gelişim ve Demokrasi Partisinin 2023 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

A. Partinin 2023 yılı kesin hesabının denetimi gerçekleştirilemediğinden 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu uyarınca kabul edilmesinin MÜMKÜN OLMADIĞINA,

B. Anayasa Mahkemesine istenen bilgilerin istendiği şekliyle verilmemesi, hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olduğundan Parti sorumluları hakkında 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına SUÇ DUYURUSUNDA BULUNULMASINA,

6/11/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Kadir ÖZKAYA

Başkanvekili
Hasan Tahsin GÖKCAN

Başkanvekili
Basri BAĞCI

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Recai AKYEL

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU

Üye
Selahaddin MENTEŞ

Üye
İrfan FİDAN

Üye
Kenan YAŞAR

Üye
Muhterem İNCE

Üye
Yılmaz AKÇİL

Üye
Ömer ÇINAR

Üye
Metin KIRATLI